

Tilburg University

Loont school

van Damme, E.E.C.

Published in:
Algemeen Dagblad

Publication date:
1999

Document Version
Peer reviewed version

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
van Damme, E. E. C. (1999). Loont school. *Algemeen Dagblad*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LOONT SCHOOL?

Een nieuw schooljaar begint. Velen staan weer in de startblokken. De jongeren hebben geen keus, zij moeten wel: De iets ouderen zijn niet meer leerplichtig en kunnen kiezen tussen investeren in hun toekomst of direkt te gaan werken. Schooltijd is een prachtige tijd natuurlijk, maar levert het ook financieel wat op? Loont een investering in een vervolgopleiding?

Vroeger, ja vroeger loonde het. In 1960 had meer dan de helft van de beroepsbevolking slechts de lagere school doorlopen en had slechts ongeveer één procent van de werkenden een universitaire opleiding gevolgd. Toen was je nog iemand als je een opleiding gevolgd had. Toen viel je nog op. Toen lag het rendement van een jaar opleiding nog op een mooie 12½ procent. Maar nu?

Het spel "Levensweg" illustreert het dilemma. Bij het begin van dit spel kun je een titel kopen die later hoger inkomen oplevert of je kunt je tevreden stellen met een lagere opleiding. Uit automatisme doe ik het eerste, maar ik heb het spel nu zo vaak gespeeld dat ik betwijfel of dat verstandig is. Is het in het echte leven net zo?

De afweging is duidelijk. Langer naar school gaan levert direkte kosten op. Voor lesgeld, boeken, enz. Belangrijker zijn echter wat economen de opportunitetskosten noemen, het inkomen dat men derft omdat men nu niet, of minder, kan werken als men naar school gaat. Er zijn ook baten, in het algemeen verdient men later immers meer als men een hoger scholingsniveau behaald heeft. De vraag is dus of het uitgestelde, hogere inkomen dat uit scholing resulteert voldoende is om het inkomensverlies uit de eerste jaren te compenseren. Het antwoord op de vraag hangt ook af van de rentestand. Om de studie te kunnen betalen moet bij bank of ouders geleend worden. Naarmate de rentestand hoger is moet het inkomensverschil groter worden om hoofdsom plus interest terug te kunnen betalen. Het rendement van een opleiding is gedefinieerd als dat rentepercentage waarbij het nog net attractief is de opleiding te volgen.

Sinds de jaren 60 is het gemiddeld rendement van scholing wereldwijd sterk afgenomen. De verklaring ligt in de wet van vraag en aanbod. Het mooie rendement dat met scholing behaald kan worden, en het toegankelijk worden van hoger onderwijs voor brede lagen van de bevolking,

leidden tot een toenemend aanbod van hoger geschoolden. Gegeven de relatief stabiele vraag naar arbeid was een prijsdaling het onvermijdelijk gevolg. Daarmee daalde dus het rendement van scholing.

Economen van de Universiteit van Amsterdam berekenden een aantal jaren geleden het rendement van diverse opleidingstrajecten zoals die golden in het begin van de jaren 90. De rendementen waren verrassend laag, bijvoorbeeld slechts twee procent voor de gemiddelde universitaire opleiding, en nog minder van het hbo. Natuurlijk zijn er verschillen tussen opleidingen, zo had voor de mannelijke havo-student de economisch/administratieve variant van het hbo een rendement van vijf procent. Het traject havo-mbo-hbo moet, met een negatief rendement van vijf procent echter worden afgeraden.

Recent publiceerden de UvA-economen nieuwe berekeningen. Het goede nieuws is dat de rendementen niet verder zijn afgenomen. De verklaring is de toegenomen vraag naar hoger opgeleiden vanwege de technologische ontwikkeling. Toch zijn de gemiddelde rendementen nog steeds laag, zodat het voor een aantal aankomende eerstejaars wellicht toch verstandig is het geld op de beurs te investeren in plaats van in een studie. Dat eerste levert immers een rendement van meer dan tien procent op. Het verdient ook aanbeveling de keuze van studierichting nogmaals te overdenken. Er zijn immers grote rendementsverschillen tussen opleidingen. Voor degenen die de capaciteiten hebben, belooft een beta-opleiding een mooi rendement.

Sommigen beklagen zich over het toegenomen materialisme van de jeugd. Het bovenstaande laat zien dat dit eigenlijk nog wel meevalt. Omdat het financiële rendement van een gemiddelde studie laag is en toch veel jongeren gaan studeren moeten deze zich dus wel door andere, niet materiële overwegingen laten leiden. Zoals ik afgelopen week kon zien benadrukken de introductie-activiteiten vooral het plezier dat de studententijd kan verschaffen en wordt studeren meer als consumeren dan als investeren gezien. Het spel lijkt belangrijker dan de knikkers.

Eric van Damme